

Votaziun communal da dils 3 da mars 2024

Reducziun dil pei da taglia

Revisiun parziala dalla planisaziun locala

Explotaziun da crappa a Ragisch/Mumpé Medel

	<i>Pagina</i>
I. Resumaziun	3
II. Messadi: Reducziun dil pei da taglia 2024	4 - 6
III. Messadi: Explotaziun da crappa a Ragisch/Mumpé Medel	7 - 8

I. Resumaziun

Motivs dil cussegl da vischnaunca da reducir il pei da taglia per 11 %

- La reducziun dil pei da taglia per 10 % naven digl onn 2022 tonscha buca per esser ina vischnaunca attractiva e cumpetitiva.
- Igl ei da spargnar el futur a moda prudenta per saver garantir las investiziuns necessarias ed in pei da taglia sut 100%.
- Il pei da taglia ei in'impurtonta cundiziun generala per far nossa vischnaunca pli attractiva pils indigens.
- Per persunas ch'enquoran dimora en nossa regiun ei il pei da taglia in impurtont argument da decisiun.

Il cussegl da vischnaunca propona cun 8 encunter 7 vuschs da reducir naven digl onn 2024 il pei da taglia per 11 % da 110 % giu sin 99 %.

Ponderaziuns dalla suprastanza communal

En connex cun la tractaziun dil preventiv 2024 ha la suprastanza communal en concordanza cun la cumissiun da gestiun giu proponiu al cussegl da vischnaunca da reducir il pei da taglia 2024 per 2 % da 110 % giu sin 108 % e da suandar la strategia da reducir il pei da taglia ils proxims 5 onns annualmein per 2 % entochen a 98 %. Cun quella strategia füss la situaziun finanziaria dalla vischnaunca vegnida examinada annualmein e las instanzas communalas havessen saviu reagir sin eventualitads nunspitgadas sco p. ex. donns da malaura ni auters cass nunprevi. In saun tenercasa cun ina reducziun constanta dil pei da taglia füss aschia staus pusseivels.

Motivs d'approbar la revisiun parziala dalla planisaziun locala

- Ademplier las pretensiuns surordinadas per mantener in menaschi secumprovau.
- Possibilitar da vinavon explotar crap scalegl indigen.
- Promover in product indigen.

Il cussegl da vischnaunca propona unanimamein d'approbar la revisiun parziala dalla planisaziun locala.

II. Messadi: Reducziun dil pei da taglia 2024

Stimadas convischinas e preziai convischins

1. Introducziun

Ellas sedutas dil cussegl da vischnaunca ei differentamein vegniu fatg attents che tier in liug da habitar attractiv s'auda era in attractiv pei da taglia. Per quei motiv ei ils davos onns l'altezia dil pei da taglia adina puspei vegnida discussiunada intensivamein els gremis politics da nossa vischnaunca.

2. Reducziun dil pei da taglia naven digl onn 2022

La davosa reducziun dil pei da taglia da 10 % sin 110 % ei succedida igl onn 2022. Quella reducziun ei vegnida concludida suenter ch'ina cumissiun speciala, la suprastanza communal, il cussegl da vischnaunca ed igl uffeci da vischnauncas dil Grischun han analisau detagliadamein la situaziun finanziaria dalla vischnaunca sco era las investiziuns planisadas ils proxims onns. Sebasond sin quell'analisa ha la suprastanza communal giu proponiu al cussegl da vischnaunca ina reducziun dil pei da taglia da 5 %. Il cussegl da vischnaunca ei denton staus dil meini che suenter 13 onns cun in pei da taglia da 120 % seigi il temps madirs da sbassar il pei da taglia per 10 %. Quella proposta han las votantas ed ils votants approbau alla votaziun communal dils 26 da settember 2021 cun 79 % encunter 21 %.

3. Strategia dalla suprastanza communal davart il pei da taglia

La suprastanza communal ei pertscharta ch'era il pei da taglia ha in effect sin l'attractivitat da habitar e luvrar en nossa vischnaunca. Per quei motiv ha ella en connex cun la tractaziun dil plan da finanzas 2023-2032 dil zercladur 2023 presentau al cussegl da vischnaunca sia nova strategia da taglia. Quella preveda, cun risguard sin las investiziuns ed amortisaziuns previdas, ils proxims sis onns in sbassament dil pei da taglia dad annualmein 2 % entochen ad in pei da taglia da 98 %.

Cun quei agir precaut duei mintg'onn en connex cun la preparaziun dil plan da finanzas e dil preventiv vegnir risguardau las consequenzas e tenor situaziun gest agiu a moda proactiva. Il pli impurtont ei dad haver in bien e saun tenercasa financial e far las investiziuns necessarias per sviluppar e far pli attractiv nossa vischnaunca. Cun ina reducziun stabila e constanta dil pei da taglia duei quell'aulta finamira vegnir contonschida.

La suprastanza communal ha era discussiunau da rudien in'eventuala reducziun da taglia pli aulta. En vesta al vast program d'investiziun, las amortisaziuns annualas necessarias, cun l'enconuschientscha che la vischnaunca ha giu ils davos dus onns quens annuals cun entradas extraordinarias ei l'executiva communal perschudida ch'ina reducziun precauta, denton cuntinuada dil pei da taglia ei la dretga e l'optimala via strategica per nossa vischnaunca.

4. Decisiun dil cussegl da vischnaunca

A caschun dalla tractaziun dil preventiv 2024 dils 14 da november 2023 ha la strategia dalla suprastanza communal da reducir il pei da taglia annualmein per 2 % anflau negin sustegn. A vosta dalla situaziun finanziaria dalla vischnaunca ei il parlament communal dil meini ch'ina reducziun pli aulta seigi da responsar. Davart l'altezia dil sbassament dil pei da taglia ein vegnidas fatgas ina proposta dad 11 % ed in'ulteriura da 5 %. La proposta da reducir il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad 2024 per 11 % da 110 % giu sin 99 % ha il cussegl da vischnaunca approbau cun 8 encunter 7 vuschs.

5. Survesta dallas entradas da taglia

Sin basa dalla media dallas entradas da taglia dils davos tschun onns resulta suandonta survesta:

<i>Taglia en frs.</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>media</i>
Entrada personas naturalas	3'298'209	3'144'733	3'170'655	3'334'798	3'404'282	3'270'535
Facultad personas naturalas	638'660	634'684	669'463	612'443	680'702	647'190
Cumpensaziun da capital	118'414	140'522	134'555	98'888	123'621	123'200
Subtotal	4'055'283	3'919'939	3'974'673	4'046'129	4'208'605	4'040'925
Schischom	900'769	846'478	942'245	1'008'516	1'139'940	967'590
Fontauna	298'027	278'786	303'531	299'638	346'108	305'218
Persunas giuridicas	448'784	467'216	502'994	526'623	499'638	489'051
Gudogn da schischom	68'225	92'324	126'101	86'799	537'167	182'123
Scumiada da maun	264'174	283'262	281'800	478'639	648'754	391'326
Tgauns	11'078	10'860	10'811	10'761	11'570	11'016
Donaziuns ed iertas	28'070	135'901	7'765	36'610	60'407	53'751
Total	6'074'410	6'034'766	6'149'920	6'493'715	7'452'189	6'441'000

D'ina reducziun dil pei da taglia ein suandontas taglias pertuccadas:

- Taglia sin entrada personas naturalas
- Taglia sin facultad personas naturalas
- Taglia sin cumpensaziun da capital

Ord sura survesta san ins concluder che la media dallas taglias relevantas pil pei da taglia dils davos 5 onns munta ad ina summa da **frs. 4'040'925.--** (cun in pei da taglia da 120% resp. 110 % igl onn 2022).

Malgrad la reducziun dil pei da taglia naven digl onn 2022 ein las entradas da taglia dallas personas naturalas buca sereducidas. D'ina vart ei quei d'attribuir ad in bien svilup economic. Da l'autra vart ei da menziunar che las entradas cudischadas mintgamai egl onn da quen derivan buca sulettamein dil medem onn da taglia. Egl onn da quen vegnan mintgamai cudischai ils quens provisoris da taglia digl onn da quen e supplementarmein tuttas differenzas ch'ei sedadas ord las taxaziuns definitivas da taglia dils onns precedents. Avon che sbassar il pei da taglia per marcants 11 % havess la suprastanza communal bugen enconuschiu il svilup dallas entradas da taglia da plirs onns. Per quei motiv ha ella giu proponiu ina reducziun dil pei da taglia en etappas.

6. Ponderaziuns finalas

Il cussegl da vischnaunca ei dil meini da saver responsar ina reducziun dil pei da taglia sin 99 %. Calculau dallas entradas 2022 dallas treis taglias pertuccadas dalla reducziun dil pei da taglia, munta quei ad ina reducziun d'entradas da biebein frs. 400'000.--. Per cumpensar quella sminuaziun dallas entradas duein cunzun ils cuosts el quen communal vegnir optimai.

La suprastanza communal ha a caschun dalla tractaziun dil preventiv 2024 giu fatg attents che la situaziun plascheivla dils dus davos quens communal ei cunzun d'attribuir ad in augment dallas entradas da differentas taglias specialas (p.ex. taglia sin scumiada da maun, taglia sin gudogn da schischom) e d'in augment dils recavs ord la vendita d'energia. Plinavon vegnan ils cuosts els secturs da sanadad e scolaesser a s'augmentar el futur substanzialmein. Il svilup dallas entradas e dallas expensas ei ils proxims onns malguess e perquei ei la suprastanza communal dil meini ch'ina reducziun dil pei da taglia en etappas fuss la dretga strategia per vinavon garantir saunas finanzas communalas e mantener ed optimar ils survetschs da nossa vischnaunca.

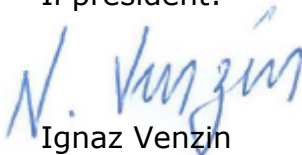
Naven digl onn 2024 reducescha il cantun Grischun siu pei da taglia per personas naturalas per 5 %. Da quella reducziun profiteschon ils pagataglia da nossa vischnaunca supplementarmein tier la reducziun dil pei da taglia communal.

7. Proposta

Sin fundament da sura ponderaziuns propona il cussegl da vischnaunca cun 8 encunter 7 vuschs da reducir il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad 2024 da 110 % sin 99 % dalla taglia cantunala semplia.

En num dil cussegl da vischnaunca

Il president:

Ignaz Venzin

L'actuara:

Ursina Murer-Fatzer

Disentis/Mustér, ils 19 da schaner 2024

III. Messadi: Explotaziun da crappa a Ragisch/Mumpé Medel

Stimadas convischinas e preziai convischins

En connex cun la cava da crappa a Ragisch han las autoritads cantunals lubiu igl onn 2018 ina prolungaziun per l'explotaziun da crappa entochen ils 31 da december 2023. La lubientscha concedida el rom d'ina procedura per baghetgs e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar BAB/EOZ ei vegnida concedida cun suandonta resalva, aschinavon ch'ei vegn cuntinuau suenter ils 31 da december 2023 cun l'explotaziun, numnadamein:

- la definiziun d'ina zona d'explotaziun el plan da zonas
- silsuenter la damonda da baghegiar BAB/EOZ per l'explotaziun.

1. Project da revisiun

Il project per la revisiun parziala dalla planisaziun locala ei vegnius inoltraus l'entschatta mars 2023 al cantun per preexaminaziun. Ils 7 da mars 2023 ha igl UST/ARE (uffeci pil svilup dil territori) confirmau la retschevida dalla documentaziun e l'introducziun interna (uffecis cantunals) dalla procedura da consultaziun. Il rapport da preexaminaziun datescha dils 19 da zercladur 2023. Igl uffeci scriva en siu facit:

"Vorliegend kann festgehalten werden, dass die eingereichte Planung gut und vollständig erarbeitet wurde. Die wesentlichen Inhalte sind enthalten. Es gibt lediglich kleine Anmerkungen zu notwendigen Anpassungen respektive Hinweise für das Folgeverfahren. In diesem Sinne hoffen wir, mit der vorliegenden Stellungnahme gedient zu haben und wünschen für die weitere Bearbeitung des Vorhabens viel Erfolg."

El rom dallas differentas retschercas ei era sedau la damonda d'engrondir la surfatscha per l'explotaziun engiuviars enviers l'ovra militar. Las retschercas geologicas han denton mussau ch'ina expansiun enviers nord ei muort il cuntegn d'asbest el crap scalegl buca pusseivla. La qualitat dil crap enviers la plaunca encunter sid ei denton buna e lai presupponer che l'interpresa sappi aunc explotar differenta crappa scalegl en quei liug.

Tenor indicaziuns dalla fatschenta producescha ella mo pegnas scalegl cun crap indigen. Per quei motiv vul ella perseguitar vinavon la cava da crappa scalegl a Ragisch per saver explotar crappa indigena.

La documentaziun da planisaziun ei vegnida surluvrada tenor las indicaziuns digl UST/ARE. Ils 6 d'october entochen ils 9 da november 2023 ha giu liug l'exposiziun da cooperaziun. El rom dall'exposiziun ei vegniu inoltrau ina damonda davart l'interpresa per adattar la zona d'explotaziun. In'engrondaziun en la dimensiun proponida havess per consequenza ch'ins stuess entscheiver da niev cun l'entira procedura, quei che retardass la pusseivladad d'explotar crappa el decuors dalla stad 2024.

Cuort suenter la publicaziun da cooperaziun ei vegniu inoltrau la damonda da baghegiar. Tenor ils plans da situaziun ella damonda da baghegiar semova il perimeter d'explotaziun enteifer la zona d'explotaziun prevedida tenor project da revisiun. La damonda da baghegiar vegn suttamessa culs rapports e las propostas corrispundentas en ina procedura separada allas autoritads cantunals.

2. Procedura

Ina revisiun dalla planisaziun locala ei da suttametter ligiontamein alla cuminonza da votantas e votants per approvaziun. Silsuenter vegn il conclus exponius publicamein duront 30 dis. Encunter il conclus dil pievel sa vegnir recurriu duront 30 dis alla Regenza grischuna. Silsuenter occuora l'approvaziun entras la Regenza, la quala decida era davart eventuals recuors encunter la decisiun dalla cuminonza da votantas e votants.

Parallel cun la procedura d'approvaziun dalla planisaziun locala occuora era la procedura cun la damonda da baghegiar per baghetgs e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar.

3. Ponderaziuns finalas

Las resursas che stattan a disposiziun per nossas interpresas ein relativamein scartas. Tier la cava da crappa a Ragisch settracta ei d'ina cava existenta. Ella procedura actuala settracta ei da dar suatientscha alla pretensiun dallas autoritads cantunalas e da definir la cava existenta gia dapi biars onns ella planisaziun d'utilisaziun dalla vischnaunca. Aschinavon che nus disponin d'interpresas ch'ein promptas d'explotar resursas naturalas, duess il maun public sustener quellas activitads.

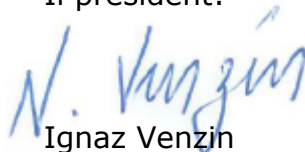
L'explotaziun succeda cumpleinamein sin terren privat. Damondas en connex cul provediment d'aua, l'installaziun dil plazzal sco era en connex cugl access ein da sclarir el rom dalla procedura da baghegiar che occuora parallel cun la procedura d'approvaziun dalla planisaziun locala.

4. Proposta

Sin fundament da sura ponderaziuns propona il cussegl da vischnaunca unanimamein d'approbar la revisiun parziala dalla planisaziun locala - plan da zonas e plan general da formaziun "Explotaziun da crappa Ragisch" cun suttametter il project alla procedura da recuors e silsuenter alla procedura d'approvaziun alla Regenza grischuna.

En num dil cussegl da vischnaunca

Il president:

Ignaz Venzin

L'actuara:

Ursina Murer-Fatzer

Disentis/Mustér, ils 24 da schaner 2024

Documentaziun:

- Documents detagliai tiel project ein accessibels digitalmeins sin www.disentis.ch - Agenda